

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Yleiset huomiot

Kuntaliiton pienten kuntien verkosto yhtyy Kuntaliiton lausuntoon.

Hallitus on viemässä läpi hankintalain muutosta, jolla rajoitetaan merkittävästi kuntien mahdollisuutta käyttää omia yhtiöitä palvelutuotannossaan. Verkosto ei kannata ehdotusta ja toteaa, että sidosyksikön omistajakunnille mekaanisen 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimuksen asettamista tulee harkita uudelleen. Lisäksi esitetyt siirtymäajat ovat liian lyhyet suhteessa muutosten vaatimaan työmäärään ja -aikaan.

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä?

Kuten pienten kuntien verkosto on jo aiemmin kannanotossaan todennut, pienten kuntien palvelujen järjestämisen kannalta esitys on huolestuttava ja se sisältää jopa katastrofin ainekset.

Sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ei ole tarkoituksenmukainen ja on vaikeasti toteutettavissa. Hallitusohjelman tavoitteena on vähentää yksityiskohtaista normiohjausta, mutta ehdotuksessa olisi kyse poikkeuksellisen pitkälle menevästä puuttumisesta kunnan oikeuteen organisoida toimintaansa.

Esitys kaventaa kuntien itsehallintoa, jos se rajoittaa niiden mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä. Myöskään esityksen suhdetta itsehallintoon ei ole arvioitu riittävästi.

Esitetty muutos on ristiriitainen mm. kuntien välisen yhteistyön lisäämisen tavoitteiden kanssa. Esitys on ristiriitainen myös pääministeri Orpon hallitusohjelmakirjauksissa oleviin norminpurkuun

liittyvien tavoitteiden kanssa, sillä mietinnössä esitetyt hankintayksiköille asetettavat uudet velvoitteet lisäisivät hallinnollista taakkaa.

Verkosto pitää hyvänä, että väärinkäyttöksiin on puututtu ja puututaan. Kuitenkin työryhmämietinnössä nyt esitetty mekanismi on liian rajaava, eikä mahdollista erilaisten toimialojen ja erikokoisten kuntien toimintaympäristön ottamista huomioon.

Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Ehdotettu lakimuutos ei toteuta säästötavoitteita. Toteutuessaan lakimuutos aiheuttaa todella suuren hallintohumpan ympäri Suomen. Muutoskustannusten on arvioitu olevan valtavat ja nykyään hyvin toimivien palvelujen saatavuus vaarantuu. Lakiesitys pakottaisi purkamaan noin 200 toimivaa, lainmukaista yhtiötä ympäri Suomen, vaikka mitään syytä purkamiselle ei ole. Jos kaikki Suomen kunnat joutuvat samanaikaisesti 1,5 vuoden sisällä kilpailuttamaan samat palvelut, tulevat markkinoiden resurssit loppumaan kesken ja palveluiden tuottamisen hinnat nousemaan.

Pienten kuntien verkosto korostaa, että esitykset ja päätökset tulee tehdä tietoon ja vaikutusten arviointiin perustuen. Tässä valmistelussa vaikutustenarvioinnin puuttuminen on merkittävä puute. Erikoista on myös se, että nyt esitystä koskevaa lausuntopyyntöä ei kohdennettu kaikille kunnille! Verkosto toteaa, että mietintöä ei tule valmistella hallituksen esitykseksi ennen kuin esityksen kokonais- ja kerrannaisvaikutukset on arvioitu monipuolisesti ja perusteellisesti esim. erikokoisten kuntien osalta.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Kilpailun lisäämisen tavoitteiden osalta verkosto toteaa, että lainsäädännössä tulisi huomioida erilaisten kuntien ja alueiden erilaiset lähtökohdat sekä markkinatilanteen. Mekaanisen sääntelyn sijasta tulisi tarkentaa määräysvallan käsitettä ja tuoda joustoja etenkin pienemmille kunnille ja sellaisille alueille, joissa markkinaa ei ole.

Hallituksen kaavailu toiminnan mekaanisesta rajoittamisesta rikkoo toimivia palvelujen järjestämistapoja. In house -yhtiöiden joustavan käytön tulee olla tulevaisuudessakin vaihtoehto erilaisten palvelujen järjestämisessä.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Verkosto korostaa, että jo tällä hetkellä kunnat hyödyntävät sidosyksikköjensä kautta lukuisten paikallisten yrittäjien osaamista. In house -yhtiöt ostavat jopa 50–75 prosenttia liikevaihdostaan yksityiseltä markkinalta. Se, että nämä tällä hetkellä toimivat rakenteet rikotaan, ei palvele näitä pienyrittäjiä, eikä takaa kuntalaisille nykyistä parempia palveluja.

Hankinnan valmistelua voidaan kehittää jo olemassa olevin keinoin esim. markkinavuoropuhelua hyödyntämällä sekä tarjouskilpailujen keston ja ajoituksen paremmalla huomioimisella.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Jos lakimuutos etenee esityksen mukaan, mm. jätehuollon, ateria- ja ICT-palvelujen, puhtaus- ja kunnossapitopalvelujen sekä muiden tukipalvelujen yhtiöt joudutaan käytännössä purkamaan ja rakentamaan uudelleen. Tästä aiheutuu säästöjen sijaan kuluja.

Esitettyjen arvioiden mukaan yksityisille yrityksille uudistus toisi vain 50–150 miljoonaa euroa uutta liikevaihtoa, mutta muutuskustannukset olisivat mittavat. Lisäksi osa kunnista on jo ilmoittanut, ettei in house -yhtiöiden purkamisen vaihtoehto ole yksityisiltä markkinoilta ostaminen, vaan silloin toiminta otettaisiin takaisin kunnan omiin hoteisiin.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Pienten kuntien verkosto katsoo, että sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ei ole tarkoituksenmukainen ja on vaikeasti toteutettavissa sekä aiheuttaa turhaa hallinnollista taakkaa. Lisäksi vähimmäisomistuksen asettamisen peruste ei ole selvillä eikä sen vaikutuksia ole selvitetty. Lakimuutoksen vaikutusten arviointi tulee tehdä huomattavasti perusteellisemmin. Halutaanko tässä taloustilanteessa julkiselle sektorille uudistus, joka näyttäisi aiheuttavan lähinnä valtavia kustannuksia ja suhteellisesti vain vähäisiä hyötyjä?

Esitetty muutos kohtelisi eri kokoisia kuntia perusteetta eriarvoisesti. Esityksen vaikutuksia tulisi arvioida eri kokoihin kuntiin, sillä käytännössä kuntien mahdollisuudet järjestää toimintonsa itse vaihtelevat huomattavan paljon. Lisäksi verkosto toteaa, että esitetty vähimmäisomistusosuus on merkityksellinen kunnallisen itsehallinnon kannalta. Esitys rajoittaa kuntien mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä.

Etenkin pienet ja harvaan asutun maaseudun kunnat joutuvat muutoksen myötä vaikeaan tilanteeseen sekä osaajapulan että heikon markkinatilanteen vuoksi. Pienet kunnat kamppailevat jo nyt taloutensa kanssa, ja uudistus pahentaisi tilannetta entisestään. Riski hintojen nousulle ja palvelutason laskulle on todellinen, koska uudistuksen myötä kuntien sidosyksiköiden kautta saadut volyymiedut katoaisivat.

Vähimmäisomistusvaatimus vaarantaa ja osin myös kokonaan lopettaa seudullisen yhteistyön palveluiden järjestämisessä. Aiemmin seutuyhteistyöhön on kannustettu volyymihyötyjen saavuttamiseksi, osaamisen, neuvotteluvoiman sekä investointien keskittämishyötyjen saamiseksi. Seudullinen yhteistyö on mahdollistanut palvelut myös pienissä kunnissa. Esitetty muutos yhtiöiden omistukseen sirpaloittaa ja rikkoo toimivia palveluita ja järjestämisen tapaa. Lisäksi lyhyen siirtymäajan vuoksi myös kuntien lakisääteisten palveluiden järjestäminen vaarantuu.

Esitetty omistusosuuden muutos ei ole tarkoituksenmukainen pääosassa sidosyksiköitä niiden käytön rajoittamiseen tähtäävään tavoitteeseen nähden. Esitetty vähimmäisomistusprosentti johtaa alle kymmenen omistajan yhtiöissä täysin epätarkoituksenmukaisiin omistusosuuksien myynteihin omistajien kesken, eikä syntyvillä kustannuksilla saavuteta mitään käytännön hyötyä. Uudistuksen

hyödyt ovat epäselvät ja epäsuhdassa palveluiden uudelleenjärjestelyistä aiheutuvaan työhön ja kustannuksiin.

Verkosto katsoo, että esitetty vähimmäisomistusosuuden mekanismin soveltaminen on epäselvää ja mekanismi on käytännössä toimimaton, eikä mietinnössä ei ole otettu kantaa moniin käytännön tilanteisiin. Toiseksi nyt pykäläesityksessä ja mietinnön perusteluissa kuvattu säännön ulottaminen tytär- ja osakkuusyhtiöihin jää epäselväksi.

Kolmanneksi on epäselvää, miten esitettyä 10 prosentin sääntöä sovellettaisiin mietinnössä esitetyllä tavalla yhdistykseen ja säätiöihin tai osuuskuntiin. Esitys on omistusvaatimuksen vuoksi ongelmallinen muiden järjestäytymismuotojen kuin osakeyhtiöiden osalta, sillä missään muussa toiminnan mallissa omistus ei korreloi päätös- tai vaikutusmahdollisuuksien kanssa. Yhdistysten, säätiöiden sekä osuuskuntien päätöksenteossa omistusosuus ei ole merkityksellinen. Pienissä kunnissa näiden toimijoiden palveluilla on merkittävä rooli.

Lisäksi esitys kohtelee samalla alalla ja samoja velvoitteita toteuttavia toimijoita eriarvoisesti niiden organisoitavan mukaan. Esimerkiksi jätealan toimijoista osa on osakeyhtiöitä ja toiset kuntayhtymiä, joita esitetty muutos ei koskisi.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Verkosto toteaa, että esitetyllä muutoksella olisi merkittäviä vaikutuksia pienille kunnille erityisesti jätehuollon, ICT-alan ja ruokahuollon palveluiden järjestämisen osalta. Lisäksi talous- ja henkilöstöpalveluiden markkinan toimimattomuus on aito ongelma kilpailuttamisen näkökulmasta varsinkin pienissä kunnissa.

Kunnilla on erilaiset resurssit, tarpeet ja mahdollisuudet palveluiden tuottamiseen. Siksi myös sidosyksiköiden hyödyntämisessä palveluiden tuottamisessa on suurta vaihtelua. Etenkin pienet ja kaukana kasvukeskuksista olevat harvaan asutun maaseutualueen kunnat joutuvat muutoksen myötä vaikeaan tilanteeseen sekä osajapulan että heikon markkinatilanteen vuoksi. Erityisesti näillä em. alueilla sidosyksiköt ovat tärkeitä osaamiskeskittymiä, joilla on merkittävä rooli alueen kehittämisessä. Sidosyksiköiden kautta tuotetut tai hankitut palvelut voivat olla pienille kunnille taloudellinen ja kestävä tapa järjestää palvelut yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Pienissä kunnissa osaaminen ja resurssit ovat rajalliset.

Pienet kunnat kamppailevat jo nyt taloudellisten haasteiden kanssa, ja uudistus pahentaisi tilannetta entisestään. Riski hintojen nousulle ja palvelutason laskulle on todellinen, koska uudistuksen myötä kuntien sidosyksiköiden kautta saadut volyymiedut katoaisivat. Erityisesti pienissä kunnissa esimerkiksi ICT-kehittämisen mahdollisuudet ja jatkuvuus tulisivat kärsimään, koska ICT- ja hankintaosaaminen on joillakin alueilla nykyisellään keskitetty sidosyksiköihin, ei kuntiin. Kuntatoiminnan jatkuvuuden osalta on tärkeää, että esimerkiksi ICT:n tukipalveluissa ja kehittämisessä on pitkäjänteinen ote. Yhteistyö ja volyymiedut on tunnistettu ICT-toimialalla keskeiseksi neuvotteluvoimaksi suhteessa suuriin toimijoihin.

Uudistuksella tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia sidosyksiköiden henkilöstöön. Kansallisesti uudistus vaikuttaa tuhansiin työpaikkoihin. Pienissä kunnissa ja harvaan asutulla maaseudulla sidosyksiköt ovat houkuttelevia työnantajia asiantuntija-alalla. Kunnista on siirtynyt osajaja sidosyksiköihin, ja niissä on paljon kuntien toimintaympäristön tuntevia asiantuntijoita.

Lisäksi esitetty sidosyksiköiden käytön rajaaminen on yhteydessä varautumisen ja huoltovarmuuden kysymyksiin (tarkemmin kohdassa 7) sekä jätehuollon ja sen merkittäviin rakenteellisiin muutoksiin, joilla olisi vaikutuksia kuntien mahdollisuuksiin huolehtia yhä yksityiskohtaisemmin säädetystä tehtävästä, jonka velvoitteista pääosa johtuu EU:sta.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Verkosto katsoo, että muutoksesta tulee tehdä perusteellinen vaikutusten arviointi. Nyt käsillä olevan lausuntokierroksen on esitetty olevan osa työ- ja elinkeinoministeriön valmistelutyön vaikutusarviointia. Tämänkaltainen lähestymistapa on poikkeuksellinen ja olettaa niiden, joihin vaikutukset kohdistuvat, esittävän vaikutuksia, joiden esittäminen ja laskeminen on haastavaa. Toisaalta juuri lausuntokierroksen merkittävyys vuoksi on kyseenalaista, että lausuntoa ei kuitenkaan ole pyydetty kaikilta kunnilta.

Esitetyn muutoksen vaikutukset tulevat olemaan moninaiset. Vähimmäisomistusvaatimuksen myötä jokainen kunta joutuu muutamien tai muutamien kymmenien yhtiöidensä osalta analysoimaan kymmenien erillisten palveluiden tuottamisen tavat uudelleen, tekemään omistusjärjestelyitä, joiden hyödyt ovat epäselvät, palkkaamaan ja irtisanomaan henkilöstöä, neuvottelemaan uudelleen ja solmimaan uusia sopimuksia sekä kilpailuttamaan uudelleen jo kilpailutettuja tukipalveluja. Muutoksen hallinnollinen taakka tulee olemaan valtava.

Muutoksen vaikutukset riippuvat lisäksi siirtymäajan riittävydestä. Mietinnössä esitetty siirtymäaika on täysin riittämätön kaiken yllä olevan huolelliseen valmisteluun, analysointiin ja taloudellisiin kustannuksiin varautumiseen. Lisäksi, jos kaikki Suomen kunnat joutuvat samanaikaisesti 1,5 vuoden sisällä kilpailuttamaan samat palvelut, tulevat markkinoiden resurssit loppumaan kesken ja palveluiden tuottamisen hinnat nousemaan. Vain riittävä siirtymäaika takaa hallitun muutoksen ja rajoittaa muutoksesta joka tapauksessa syntyviä kustannuksia. Jos siirtymäaikaa muutettaisiin muutoksen käsittelyn myöhemmässä vaiheessa, vaikutusten arviointi on jälleen tehtävä muutetun siirtymäajan näkökulmasta.

Verkosto toteaa, että vaikutusarviointi tulee tehdä kuntien osalta vähintäänkin kuntaryhmittäin, toimialoittain ja organisaatiomuodoittain ottaen huomioon, että palveluiden järjestämisen edellytykset eroavat alueittain, väestöpohjan mukaan sekä toimialoittain.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

kts. ed. kohdat

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

kts. ed. kohdat

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Verkosto katsoo, että muutokseen varattu siirtymäaika on riittämätön. Satoihin sidosyksikköyhtiöihin vaikuttavan muutoksen siirtymäaika tulisi olla vähintään kolme vuotta ja jätealan osalta vähintään viisi vuotta. Pienillä kunnilla on useita eri yhtiöitä eri toimialoilla, eri omistusjärjestelyillä ja erilaisilla palvelurakenteilla, joista kaikista tulisi tehdä omat selvitykset ja päätökset. Kunnallinen päätöksenteko vaatii oman aikansa, eikä vähiten mahdollisten muutoksenhakumenettelyjen vuoksi.

Perusteluna esitettyä pidemmille siirtymäajoille voidaan arvioida, että yhden yhtiön yhden palvelun uudelleenjärjestäminen voi tarvita esitetyn siirtymäajan, 1,5 vuotta ja vastaavien prosessien samanaikaiseen käsittelyyn tarvittaisiin huomattava määrä henkilö- ja osaamisresursseja.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Kuntaliitto on arvioinut, että vain jo yhden yksinkertaisen kilpailutuksen toteuttamisen arvioidaan vievän aikaa noin kolme kuukautta. Esimerkiksi alueellisen ICT-tukipalveluyhtiön kokonaispalvelun voidaan arvioida sisältävän kymmeniä palvelukokonaisuuksia yhdelle kunnalle. Esitetyssä siirtymäajassa uusien sopimusten kilpailuttaminen vaatii jo itsessään vuosia, jos merkittäviä kilpailutusresursseja ei ole saatavilla.

Pelkästään siirtymäajan lyhyys aiheuttaa muutoksesta muutoinkin syntyvien kustannusten lisäksi täysin turhia lisäkustannuksia kunnissa kiireen ja paineen alla tehtävän muutosvalmistelun vuoksi. Tämä on kohtuutonta varsinkin pienissä kunnissa, joissa henkilöstöresurssit ovat rajalliset muutenkin. Mikäli muutoksen halutaan saavuttavan sille asetetut odotukset, tulee uudistuksen toteuttamiselle varata riittävä aika.

Osakekaupat tulevat johtumaan pakottavasta lainsäädännöstä, joka itsessään sisältää merkittäviä kustannuksia, joten hankintayksiköt tulisi vapauttaa varainsiirtoveron maksuvelvollisuudesta uudistuksen siirtymäaikana.

Voimassa oleviin sopimuksiin puuttuminen vaarantaa perustuslain turvaaman omaisuudensuojan. Työryhmämietinnön sisältämä velvoite irtisanoa hankintayksikön ja sidosyksikön väliset sopimukset siirtymäajan puitteissa on ongelmallinen perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan näkökulmasta. Mahdollisesti jo paljon ennen tämän muutosesityksen valmistelua tehtyjen sopimusten pysyvyyteen puuttuminen on kyseenalaista valmistellussa uudistuksessa.

Lisäksi sidosyksikön ja hankintayksikön välisten sopimusten irtisanominen ei ole ainoa sopimustyyppi, jota siirtymäsäännös koskettaa. Sidosyksiköt ovat hankintayksiköitä ja kilpailuttaneet

toimintaansa varten merkittäviä sopimuksia markkinatoimijoiden kanssa. Sidosyksikön omistajapohjan ja siten palveluvolyymien pienentyessä myös sidosyksikön ja yksityisten toimijoiden välisiä sopimuksia joudutaan muuttamaan ja irtisanomaan. Mietintö ei ota kantaa näistä muutoksista ja irtisanomisista seuraavien kustannusten ja sanktioiden korvaamiseen.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Pienten kuntien verkosto katsoo, että asian jatkokäsittelyssä tulee tarkastella erilaisia vaihtoehtoja, mitä nyt lausunnolla olevassa esityksessä ei ole tehty ollenkaan vaan tavoitteen sijaan hallitusohjelmaan on kirjattu keinot eli vaadittava omistusosuus yksiselitteisenä kirjauksena. Hallitusohjelman mukaisessa esityksessä olevaan omistusoikeusvaatimusta ei voi hyväksyä, varsinkaan kun siinä olevaa yksiselitteistä lukua 10, ei ole ollenkaan perusteltu.

Verkosto toteaa, että eräillä toimialoilla, kuten jätehuolto ja jätevesihuolto, omistusvaatimus ei ole toteutuskelpoinen. Verkosto pitää ongelmallisena sitä lähestymistapaa, että jo valmisteluvaiheessa epätarkoituksenmukaiseksi tunnistettu omistusvaatimus jäisi lainsäädäntöön ja siihen tehtäisiin vain yksittäisiä yhtiö- tai toimialakohtaisia poikkeuksia.

Kestävin tapa vaikuttaa kuntayhtiöiden toimintaan on toimiva omistajaohjaus, jonka vahvistamista tulee tukea. Direktiiveihin, laajaan oikeuskäytäntöön ja olemassa olevaan lakiin perustuvan määräysvallan vaatimuksen toteutus ja valvonta sekä omistajien että KKV:n toimesta on paras tapa varmistaa sidosyksiköiden käytön asianmukaisuus.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Verkosto katsoo, että sidosyksikkönä toimivat yhtiöt ovat tärkeitä pienten kuntien varautumisen näkökulmasta, koska palveluita on tuotettava myös silloin, kun se ei ole yksityisen sektorin näkökulmasta kannattavaa. Varsinkin pienissä kunnissa ja harvaan asutulla maaseudulla/markkinaehtoisten palveluntarjoajien saatavuus vaihtelee. Koska kunnalla on kuitenkin lakisääteinen velvoite järjestää palvelut myös tilanteissa, joissa markkinaehtoista palvelua ei ole saatavilla, tulee kunnalla olla siihen myös mahdollisuudet. Tätä mahdollisuutta mietinnössä oleva muutos heikentää huomattavasti. Myös koronapandemian kokemukset ovat opettaneet, että markkinahäiriöissä kriittiset palvelut turvaa julkinen sektori.

Ehdotettu muutos vaikuttaisi massiivisesti esimerkiksi jätehuollon järjestämiseen. Suomen kaikissa kuntien yhteisesti omistamista 26 jätehuollon yhtiöstä kaikkiaan 24 yhtiössä on alle 10 prosentin omistusosuuksia. Muutos heikentäisi kuntien mahdollisuuksia huolehtia yhä yksityiskohtaisemmin säädetystä tehtävästä, jonka velvoitteista pääosa johtuu EU:sta. Huolta herättääkin se, miten kierrätys- ja muihin ympäristövastuutavoitteisiin päästäisiin, jos kunnallisen jätehuollon vuosia rakennetut toimintamallit hajotetaan.

Julkisten ateriapalvelujen osalta muutos vaikuttaisi samoin palveluiden uudelleenjärjestämiseen, joka tarkoittaisi huomattavaa hallinnollista lisätyötä pienissä kunnissa. Lisäksi pienissä kunnissa, erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ei välttämättä ole tarjolla yksityisen sektorin tarjontaa, joten käytännössä kilpailua ei synny. Realistisena vaihtoehtona olisi kuntayhtymän perustaminen, joka ei olisi muutosesityksen tavoitteiden mukainen vaihtoehto.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Verkosto kannattaa lähtökohtaisesti kuntien hallinnollisen taakan vähentämistä, mutta toteaa, että mahdollisuus pyytää rekisteriotteita tuo turvaa hankinnan tekijälle esimerkiksi koulukuljetuksia kilpailutettaessa.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

Kuntaliiton pienten kuntien verkoston puheenjohtajisto:

Verkoston puheenjohtaja, Ilomantsin kunnanjohtaja Marjut Ahokas, p. 040 104310

Verkoston 1. varapuheenjohtaja, Sauvon kunnanjohtaja Satu Simelius, p. 050 594 8930

Verkoston puheenjohtajiston jäsen, Perhon kunnanjohtaja Lauri Laajala, p. 040 051 7380

Verkoston puheenjohtajiston jäsen, Hankasalmen kunnanjohtaja Matti Mäkinen p. 040 5052198

Pienten kuntien verkoston koordinaattori, Kuntaliiton erityisasiantuntija Taina Väre, p. 050 4627279
(lausunnon vienti lausuntopalveluun)

Väre Taina

Suomen Kuntaliitto ry - Kuntaliiton pienten kuntien verkosto, verkoston puheenjohtajisto